45 ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 92 Կ. ՊՈԼԻՍ 8 ՕԳՈՍՏՈՍ 1901 3 ՋԷՄԱԶԻՒԼ ԷՎՎԷԼ 1319 — 8 ՕԳՈՍՏՈՍ 1317 ՇԱԲԱԹ

10 ՓԱՐԱ

ՄԱՆԶՈՒՄԷ ԷՖԿԻԱՐ

10 ՓԱՐԱ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ — ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ — ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

MANZOUMÉ-I-EFKIAR
JOURNAL ARMÉNIEN
QUOTIDIEN, POLITIQUE, FINANCIER ET LITTÉRAIRE
Directeur-Propriétaire
OHANNÈS F. KAÏSÉRIAN
38, *Grand' rue de la S. Porte*, 38
Constantinople

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՕՀԱՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
Առ որ կ'ուղղուին ամէն տեսակ գրութիւններ։

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Պասպը Ալի Նաստէսի, 38

Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չեն տրուիր։

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղրշ.	50 ղրշ.
Դուրսը համար	108 ղրշ.	60 ղրշ.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 ղրուշ։
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

منظومهٔ افکار
صاحب امتیاز و مدیر مسئولی
اوحانس فرید قیصریان
مطبعه وادارهخانهسی
باب عالی جواردنده ۳۸ نومرولی دائره مخصوصه

ՌԻՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴՈՅ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐԸ ԵՒ ՆՈՐ-ԳԱՍԱԳՐՔԵՐԸ

1866 ի Ռուսիոն. Խորհուրդին կողմէ, Ազգ. վարժարաններու համար ուսմանց ծրագիր մը հրատարակուած այլ ապական մասունք մոցուած էր, երբ անոնք յաջորդից արդի Կազմական Կանոնագիրը և Կրթական Ծրագիրը։

Իրաւ է, մասեր կը գտնուին այսօր թէ՝ այդ Կրթական ծրագիրը թաղային միջնակարգ վարժարաններուն տարրական նախակրթարաններու վերաբերուն պաշտօնական մը, որով ըլլալիք յատաջդիմութեան կասկոյցիչ խոչընդոտ մը եղաւ։

Քննելով Կրթական ծրագիրը, կը հերքենք այդ կարծիքը, և ինչպէսի կը գտնենք եղած գանգատները։

Դան ենք, և ծնողներն ալ պէտք է գոհ մնան, տեսնելով որ իրենց 13-14 տարեկան զաւակները՝ չրջանաւարտ եղած են, Կրթական ծրագիրը ճշդապէս գործադրուած նախակրթարան մը։ Որովհետև արդի Կրթական Ծրագիրը՝ իր մէջը ուսման և դիւրութեան պէտք եղած ամէն տարերքը կը բովանդակէ։

Բայց ինչ ընել, երբ 13-14 տարեկան չրջանաւարտներ տեսնելու քանի որ ունենալու տեղ, 17-18 տարեկան չրջանաւարտներ կը տեսնենք միշտ, և զանոնք ալ պէտք եղածին պէս չենք հարցաքննիր Կրթական ծրագրի մասին։

Վատահ ենք թէ, եթէ Կրթական ծրագրին բովանդակութիւնը մանրամասնօրէն պահանջէինք, պիտի չտեսնուէինք և չէ մեկ չրջանաւարտ։

Ռուսիոն. Խորհրդոյ կարգած Ինչիչ Ցանձնաժողովները չուշէին թարգմանել նկատի ունենալով թէ՝ ռուսերէնը և թէ՝ գասագրքերը։ Բայց կարծեմ՝ ջանկը եաբը, յաջորդաբար կազմելիք բոլոր Ինչիչ Ցանձնաժողովները նախանձախնդիր պիտի գտնուին և նկապի պիտի առնեն թէ՝ Ազգային կանոնագիրը և թէ՝ Կրթ. ծրագիրը. պիտի մերժեն 14 տարեկանէն վեր զբաղուող չրջանաւարտներուն քննութիւնը ընել, և պատասխանատու դնեն նոյն վարժարաններու Ներսէսները, ինչպէս նաև այն տեսուչները ու ատենապետները՝ որոնք չարունակաբար 5-6 տարիներէ ի վեր պաշտօն կը վարեն՝ առանց չրջանաւարտներ հասցնելու, (ակնարկը իսպի Դարբիզիրի տեսուչին)։

Ռուսիոն. Խորհուրդը՝ ոչ միայն պարտի ուսուցիչներու չաները պաշտպանել հանդէպ Թազ. Խորհրդոյ ասպնձգութեանց, և անոնց Օգնութեան Մասուկի հասատատութեանը, այլ և ուսանողներու, մանաւանդ աղքատ ուսանողներու, քանի որ իւրաքանչիւր թաղի եկեղեցի՝ աղքատիկ տղայոց ի հաշիւ կուտայ մեծ գումար մը, որ չատ անգամ ամբողջ թաղակներու քանակին կը համապատասխանէ։

Ուրախ ենք որ բաւականաչափ տրնօրէններ, տեսուչներ ու դասատուներ ունինք, որոնք կարող են Կրթական ծրագրին տրամադրած բոլոր ուսումները դասախօսել։ Եւ ասոնք գանգատելու տեղի չունին, երբ ի նկատի առնենն հին դասագրքերն, որոնք մանկավարժական դրութեամբ պատրաստուած չէին, և որոնց տեղ այսօր Կրթ. Ծրագրին համաձայն, բովորովին նոր դասագրքեր յաջորդած են։

Հին ոճով Քերականներուն տեղը բռնած են՝ նոր ուղղութեամբ դիւրաստոյց Քերականներ, Հաշիւի. Մաթեմատիկներ, Մանկական Պատմութիւններ, Մանկական Աշխարհագրութիւն, և այլ զանազան անուանք։

Գրաբարեանաց Փափագեան, Բարդաչեան, Սուանաթ, Զօրավան Ա. Թերզարանները մէկ կողմ դրուելով և հետզհետէ բաղմազան ընթերցման դասագրքեր երեւցան, որոնց չարքը չատ երկար է, և տեսական ու չարունակելի ի երեսի։ Ցիչնոյ ասոնց մէջ. Դեւոնդեան Մայրենի լեզուները, Էքսէրճեանի Տարբերէ Մայրենի կամ Ալֆաբէթի Լեզուն, Պալենցի Մայրենի Լեզուները,

Սիրակեանի, Մամուրեանի, Պասմաճեանի Բնութիւններ, Դարիթեանի, Գափամաճեանի Փոշիները, Փոշիներն ու Մարդիկները, Մարգարեանի Սկզբունքներ, Սրբազանեանի ու Ոսկեանի Քերականներ։

Կրթական ծրագրին էր որ հրատարակել տարաբնոյ հեղինակներ Թէյեանի Թէյեանները, Տեմիրճեանի Քրիստոնեական Եաճնամաղ Իրաքանչիւրներ և Բնութիւններ, և Մարգարեանի բաղմատոկեր Հանուսաս Իրաքանչիւրներ։ Միանաւոր Պօղոսեան և Գրիգորեան Թուաբանութիւններուն յաջորդեց վեց տարիներու վրայ բաժնուած Փարատչեան, Պղտանեան, Գալաֆեան Քանանութիւնները և Մարգարեանի Պարզագոյն Մանկավարժական Թուաբանութիւնը։ Հապա ինչ ընենք Փափագեան, Սարգիսեանի, Բագրատունիի, Դարաղաչեանի և Զալբեանի Դրաբար Քերականութիւններուն, որոնք սիրով տեղի տուին Տիկին Զապէլ Տանիէլեանի (այժմ Հ. Սասատրի), Թովմաս Սէֆէրեանի, Սմբատ Դանիէլեանի, Բիւրատ Պօղոսեանի, Ս. Պետիկեանի և Վահրամ Մարգարեանի վերջերս հրատարակած Մանկավարժական Քերականութիւնները։

Վերջապէս, բոլոր դասագրքերը հետզհետէ բարեփոխուեցան, Կրթական ծրագրին համաձայն, և արժանացան Ռուսումնական Խորհրդոյ քննութեան եւ վաւերացման։

Ռուսիոն. Խորհուրդը Փոխանակ «Մշակաց» մեկնութիւն մը կը տրուի՝ այս խոչոր չեղծին տասնեակներով որմամբակ խառնուրդներ մէջ, որոնք անձկութիւն մը՝ որ կը գոյանայ յարաժամ միտքերէ վրայէն։ ո՛չ քիչ մը ետ ու ո՛չ քայլ մը առաջ, և վանքին խաւարասէր խորութիւններուն մէջ անդադրեցոյ թախծութեան ամպ մը կը տարածի, կը պատուի երբ գանգատներու գանգիւնը կը սկսի ձայն պալ առուն կանուս, անուշ քանի մը պարզեւած թոյլ թմբութեան պատուն, կամ իբրեւ՝ արեան իր մայրամուտքին յետոյ չարեր արձակած մէջոցին, ուր մութը կը ծնի, կը խառնայ այս տունին չուրջ, աղօթքի զանգակները տարմութիւն կը բերեն իրենց հունչքին մէջ։

«Եւ անա՛ ուր գալ կ'ուզէի։ Մինչեւ աղօթեցի չերմեռանդարար՝ մոռնալով մարմնոյ հոգեւի՛ն համար։

«Իմ աչքերուս առջեւ աշխարհը ցաւերու, վիշտերու, զրկումներու բոյն մը պատկերացուցիք, պատանդելով ինձէն ատել, ատել անիկա։ Սրեւէն չոզարձակութեան տակ ապրող բոլոր ծառկին ու ծաղիկները, կենդանին ու անկենդանը, ապէնն ու անասունը՝ թոգնիք իմ առջեւս մէկ մէկ փոքանակներ, որոնք չունէին բուրում, կեանք չունէին, չունէին, չունէին հրապոյր։ Բուրումն հոն էր, կեանքը հոն, ինչպէս հրապոյրն ալ հոն, հանդերձեալ աշխարհին մէջ։ Վանականները կ'ապրէին լոկ այդ երազուած կեանքին մէջ իրենց ապագայ բնակութեան լաղտեղ մը այժմէն երաշխաւորելու, ապահովելու համար։

«Մշակաց մեկնութիւն մը կը տրուի՝ այս խոչոր չեղծին տասնեակներով որմամբակ խառնուրդներ մէջ, որոնք անձկութիւն մը՝ որ կը գոյանայ յարաժամ միտքերէ վրայէն։ ո՛չ քիչ մը ետ ու ո՛չ քայլ մը առաջ, և վանքին խաւարասէր խորութիւններուն մէջ անդադրեցոյ թախծութեան ամպ մը կը տարածի, կը պատուի երբ գանգատներու գանգիւնը կը սկսի ձայն պալ առուն կանուս, անուշ քանի մը պարզեւած թոյլ թմբութեան պատուն, կամ իբրեւ՝ արեան իր մայրամուտքին յետոյ չարեր արձակած մէջոցին, ուր մութը կը ծնի, կը խառնայ այս տունին չուրջ, աղօթքի զանգակները տարմութիւն կը բերեն իրենց հունչքին մէջ։

«Եւ անա՛ ուր գալ կ'ուզէի։ Մինչեւ աղօթեցի չերմեռանդարար՝ մոռնալով մարմնոյ հոգեւի՛ն համար։

«Իմ աչքերուս առջեւ աշխարհը ցաւերու, վիշտերու, զրկումներու բոյն մը պատկերացուցիք, պատանդելով ինձէն ատել, ատել անիկա։ Սրեւէն չոզարձակութեան տակ ապրող բոլոր ծառկին ու ծաղիկները, կենդանին ու անկենդանը, ապէնն ու անասունը՝ թոգնիք իմ առջեւս մէկ մէկ փոքանակներ, որոնք չունէին բուրում, կեանք չունէին, չունէին, չունէին հրապոյր։ Բուրումն հոն էր, կեանքը հոն, ինչպէս հրապոյրն ալ հոն, հանդերձեալ աշխարհին մէջ։ Վանականները կ'ապրէին լոկ այդ երազուած կեանքին մէջ իրենց ապագայ բնակութեան լաղտեղ մը այժմէն երաշխաւորելու, ապահովելու համար։

ԳՐԱՇԱՐՆԵՐՈՒ ԱՊԱԳԱՆ

Թերթիս մէջ նամակ մը հրատարակած էինք վերջերս որով «Մեր ապագան ապահովելու համար համաձայնութեամբ Օգնութեան մասուկ մը կազմելու փափաքը» կը յայտնէինք։

Յաւօր սրտի կը տեսնենք որ, մինչեւ հիմայ Պօղոս «Հայ» մամլոյ մէջ «մի միայն» պատասխան Մասի խմբագրապետը Տիգրան էֆ. Սրբիչբաշեան գրգռագանգ կ'ըլլայ մեր այս յայտնած «փափաքին»։ Ուրախութեամբ կ'ընդունինք խմբագրապետի հրատարակութեան մէկ կարեւոր մասը՝ հետեւեալ։

«Օգնութեան-մասուկներու ծագումը գրքերը օրուան ուշադրութեան առարկայ դարձած են։ Ուսումնասիրելու Օգնութեան-մասուկի կանոնագրութիւնէն եաքը, որ իր վաւերացումը գտաւ արդէն, կարգը եկած է Պատրիարքարանի պաշտօնէութեան համար հասատատելի Խնայողութեանարդ տուկի մը, որուն կանոնագիրն ալ ընդունուեցաւ Վարչութեան կողմէ, երբ միւնոյն տեսն խուսմ մը գրաշարներնամակ մը հրատարակելով Մասի մէջ, փափաք կը յայտնեն որ իւրաքանչիւր հայ թերթերուն խմբագրապետները և «ձեռնէպա» յօդուածագիրները չի պիտի մերժեն մեր այս կենսական «խնդիրը ծեծելով», զայն յաջող եզրակացութեան մը յանգեցնելու։ Այս մասին կանխապէս մեր երախտիքը կը յայտնենք իրենց ազնուութեան։

Խումբ մը Գրաշարներ

ԳԵՐՄԱՆ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Վաճառականութիւնը ամէնուն չի յարմարիր։ Այնպէս որ, գերմանական դիւաւոր քաղաքներու արդիւնաբերական երկրորդական և նստնական վարժարաններու մէջ, (realgymnasium, realschule), ուր այսքան երկար տարիներ ի վեր պատանիները՝ կեանքին բիրտ իրականութիւններուն կը պատրաստուին, չա՛ս անդամներ ամէնէն խելացի եւ ամէնէն աշխատասէր աշակերտներն են որ վաճառականութեան կը նուիրուին ընտրելիքներ։ Ինչ հակադրութիւն ասիկա հանդէպ անոր՝ որ տասնոյ կ'անցնէր և որ կ'անցնի տակաւին մեր քիւներուն և մեր գիւղերուն մէջ՝ ուր ֆրանսական քաղաքներուն (bourgeoisie) դարձ մը ի վեր դասատարակեց իր զաւակները, կամնակալ գաղափարը տաճելով անոնց տասնալ գրաւոր ոչ վիճակական թուղթը՝ որ նմանոց առնելու պիտի բանայ տասնալ ապարդիներու մուտքը (*)։ բիմատ և ծոյլ գիւղացին էր որ, անկարող երկրորդական տասիճան (baccalaureat) տասղ գնելիչ յանձնաժողովին առջեւ փայլելու, կը զրկուէր տեսական ցանցառ վարժարանները ուր պ. անիկա ձախակրթարանի աշակերտներու կը հանդիպէր, որոնք սակայն չատ հեղ գլնելը կը դերազանցէին։ «Դուն վաճառականութեան մէջ պիտի մնաս»ը մեր, Բեկեր, Դրեսն էր այն մանկավարժներուն և ընտանիքի հայրերուն՝ որոնք իրենց աշակերտին կամ զաւակին համալսարանական աշխատութենէն գոհ չէին։

Այն ժամուն, — և չատ ժամանակ անցած չէ անկէ ի վեր, — երբ այդ մտերդութիւնները Ֆրանսայի մէջ չրջան կ'ընէին, Գերմանիոյ բաղմաթիւ տեսարդական վարժարաններ կը հաստատէր, ուր լատինական ուսում տուած աշակերտներու քառասուն թիւ մը կը յանձնէր։ Եւ թող չըսուն թէ ուսումնական մէջ այլ «իրապաշտութիւնը», գիտական պատճառ մը եղած է մասնագիտանց համար։ Ինչպէս Անգլիոյ համար։ Գերմանական դասական հանրաբարդութիւնները, հելլենականները ծանուած տուած են՝ որոնք այնքան հանրաւուած անուն մը ունին, և հանրաստական բանաստեղծութեան կամ ընագրի մեկնութեանց ամէնէն հոյակապ աշխատասիրութիւնները անոնցմէ դուրս եկած են։ Միայն ասպարէզի ընտրութիւն մը չանգրեր երիտասարդութեան կողմէ, և ահա, այս վերջին տարիներուն մէջ, տարեցրիկ համալսարաններ կարելի եղած են բացուիլ, առանց վնաս մը ընելու գիտութեանց և գեղեցիկ դպրութեանց հատապայթեանցմէն՝ որոնք կը դասախօսուին քան երկու դասական համալսարաններու մէջ։

Անոնց՝ որոնք կը փափաքին ծանօթանալ առեւտրական ուսուցման իրականացած ջանքերուն՝ ջերմապէս յանձնարարելի է այն տեղեկագիրը՝ զոր Պ. Թոռ-Պալ մասոյց առեւտրական գործոց նախարարութեան, քննութիւնէ մը եաքը զոր վերջին տարուն մէջ կատարեց Գերմանիոյ ամէն կողմը, և որ կը լրացնէ Պ. Պ. Տիսմոնի և Ժուռանսի արդէն այնքան չահադրգռական աշխատութիւնը։ Պիտի տեսնուի որ Սաքսոնիայէն դուրս, ուր արհեստական ուսուցումը այնքան պնդաբերու կը համապատասխանէ որ դան պարտաւորիչ բրած են մինչեւ տասնրեսի տարեկան աղջ, կամ նաեւ Բրունսվիկ, Պաուերիոյ, Վիւրթէմբերկի եւն. մէջ հատատատութիւններու չարք մը, որոնք վաճառականի մը անհրաժեշտ և օգտակար հատատ ծանօթութիւնները կը ժողովրդականացնեն, սկսելով պարզ գործաւորներուն տրուելիք նախնական տարերքներէն մինչեւ տեսական բարձր ծանօթութիւնները, սահմանուած ատենոյ՝ որոնք օր մը տեսական հրկակայ տասներ վարելու պիտի պատասխանուին։ Եւ ինչ որ քիչ մը նուազ զարմացուցիչ չպիտի ըլլայ, ասիկա այն չահադրգռութիւնն է՝ զոր կը յուցնեն տեսնելիք, իրենց վարժարանները այս ուսուցման համար հարկ եղած հատատներուն դասատուներով առատօրէն։

1895-96 դպրոցական գործունէութեան վրայ պատրաստուած վիճակագրէ մը կ'երարկացուի որ 357,000 մարք (440,000 ֆր.) ծախսուած է՝ 4000 աշակերտ պարունակող սաքսոնական 44 առեւտրական վարժարաններու համար։ Արդ, այս գումարէն աշակերտները 208,000 մարք միայն վճարած են, դրեթէ հարիւրին 60։ Ընկերակցութիւնները որոնք դպրոցներու պարտականութեան հոգը ստանձնած են, — առեւտրական սենեակներ, աշխարհագրական, եւն. — 115,000 մարք տուած են, իսկ քաղաքներու և Սաքսոնիայ պետական նպաստները, ամէնը մէկ, 30,000ը մարք չեն անցած և կամ հարիւրին 9 են միայն։

Այս դպրոցները նախ, ամէն բանէ առաջ, արուեստաւորի հատատութիւններ են։ Հոն չեն զարգիր ընդհանուր ուսումը բոլոր լրացուցիչ մասերովը ուսանելիք միայն, զոր արդէն աշակերտները ստացած են գաղրոցներու մէջ. կենդանի լեզուներու, հաշուակալութեան, առեւտրական աշխարհագրութեան և գործնական տարեւսատատութեան ուսումն է՝ զոր Վանանանդ աչքի առջեւ ունին հոն, և գիտեն ասկից զատ ընկերային կեանքին

(*) Ճիշդ ինչպէս որ մեր մէջ ալ կը բանայ... Շրջանաւարտից Ինչիչ Ցանձնաժողովին բաշխած վկայագիրը (!?)։
Մ. Թ.

ՈՒԽՏԸ (5)

ՎԱՆՔԻՆ ՄԷՋ...

«Սեւ ու տխուր տրտաքնայարդար սա՛ դգեստը, դոր ես ալ հագած եմ. և որ օր մը գերագոյն ջերմեռանդութեան մը վայրկեանին մէջ՝ դուք ձեր ձեռքովը ներքեւ իմ մարմնոս ծածկոյթներ անով, այդ նպատակ օրէն ասդին՝ դարձած էի Մարդ ըլլալէ, որպէս հետեւ մարդը չը՛ զգար, չի՛ սիրեր, չի՛ շարժիր, չի՛ մտածեր. այո՛, դիակ մը, անզգայ մը, կայուն իր մը, ոչ խորհող էակ մը դարձնել ջանացիք իս, ձեր անիմանալի նպատակին ուղղորդելու համար. և զգալու, սիրելու և շարժելու, մտածելու ընդդէմ ինամակութիւններուն տեղ՝ ամէն վայրկեան, անդուլ անդադար ազդարարելիք ազօթքներ, ազօթքներ, ազօթքներ, պատկերի մը առջեւ ծնրադիր։

«Այդ օրէն... որքա՛ն, ինչ բանի համար. ըսելք ինձի թէ ապագայ կեանքս մը կար, ապառնի երջանկութիւն մը, որուն արժանի ըլլալու համար հարկ էր ազօթել, ու միայն ազօթել. ըսելք նաեւ թէ մարդկութիւնը որ կ'ապրի ինքած է արիմի մէջ, «աշխարհային փոքրութիւններու» մէջ է գտրած, և մարքելու համար անի հարկ էր ազօթել, ազօթել հարկ էր անի այս փոքրութեան աշխարհէն առաջնորդելու համար դէպի խաղաղ նուաճանդիսարը, ուր կար վերջին անդարրը, — արդար հոգիներու վերջին օթեւանը. ու սորվեցուցիք ինձի մեքենայի մը, թուքակի մը պէս ազօթքներ յանկերգել.

«Մշակաց մեկնութիւն մը կը տրուի՝ այս խոչոր չեղծին տասնեակներով որմամբակ խառնուրդներ մէջ, որոնք անձկութիւն մը՝ որ կը գոյանայ յարաժամ միտքերէ վրայէն։ ո՛չ քիչ մը ետ ու ո՛չ քայլ մը առաջ, և վանքին խաւարասէր խորութիւններուն մէջ անդադրեցոյ թախծութեան ամպ մը կը տարածի, կը պատուի երբ գանգատներու գանգիւնը կը սկսի ձայն պալ առուն կանուս, անուշ քանի մը պարզեւած թոյլ թմբութեան պատուն, կամ իբրեւ՝ արեան իր մայրամուտքին յետոյ չարեր արձակած մէջոցին, ուր մութը կը ծնի, կը խառնայ այս տունին չուրջ, աղօթքի զանգակները տարմութիւն կը բերեն իրենց հունչքին մէջ։

«Եւ անա՛ ուր գալ կ'ուզէի։ Մինչեւ աղօթեցի չերմեռանդարար՝ մոռնալով մարմնոյ հոգեւի՛ն համար։

«Իմ աչքերուս առջեւ աշխարհը ցաւերու, վիշտերու, զրկումներու բոյն մը պատկերացուցիք, պատանդելով ինձէն ատել, ատել անիկա։ Սրեւէն չոզարձակութեան տակ ապրող բոլոր ծառկին ու ծաղիկները, կենդանին ու անկենդանը, ապէնն ու անասունը՝ թոգնիք իմ առջեւս մէկ մէկ փոքանակներ, որոնք չունէին բուրում, կեանք չունէին, չունէին, չունէին հրապոյր։ Բուրումն հոն էր, կեանքը հոն, ինչպէս հրապոյրն ալ հոն, հանդերձեալ աշխարհին մէջ։ Վանականները կ'ապրէին լոկ այդ երազուած կեանքին մէջ իրենց ապագայ բնակութեան լաղտեղ մը այժմէն երաշխաւորելու, ապահովելու համար։

«Այս պահուն նորէն կ'անդրադառնամ անցեալին այն վեց տարիներուն՝ որոնք ինձի համար իւսվարկու չրջան մը եղան. մանչն ճանչելու պատեհութիւնը ունեցայ ձեր գործը, ու հիմա վստահաբար և անվերապահօրէն կ'ը սեմ թէ վանական կեանքի ամէն մարդ կարող չէ հետեւիլ, զգացումը, զգայութիւնը կը փճացնէ, վայրկան զօրեղ զգաստաբար՝ հաւատքի մտեցող՝ չինեցի ակամտուելով ու անձնուվին ենթարկուելով այն խիստ դիտութիւններուն բոլոր, որոնք այս կրնատուն անցեալի կանոնները կը կազմեն։

ՄԵԼՔՈՆ ՅՈՎՍԷՓԵԱՆ

(Շարունակելի)

պանդիչքներուն յարմարիլ։ Այսպէս, առեւտրական քարտադարան և հասարակ դպրոցներու հետ, որոնք ամբողջ օրը բաց են և ուսանող լիակատար ծրագիրմը կը հետեւին, կա՛յ նաեւ մեծ թիւմը ալ՝ սոսկ առեւտրական ուսման կատարելագործութեան յատկացուած ընթացքներու, որոնք օրուան մէկ մասին միայն բաց են։ Առանցքն ասանց մէջ՝ իրկունները վաճառատուն-գրասենեակներուն և կամ գործարաններուն փակումէն վերջը դասախօսութիւնները տեղի կ'ունենան։ Ուրիշներ՝ ընդհանրապէս, առաւուն բաց կ'ըլլան, ուսակերտները իրիկուան չզրկելու համար ընտանեկան կեանքէն. դասընթացքները աւելի օգտակար կրնան ըլլալ՝ երբ միտքը յոգնած չէ օրուան աշխատութիւններէն։

Այս կերպով գերման վաճառականներու թիւը կ'ուզի տարուէ տարի, հետզհետէ աւելի դիւրութեամբ քան անցեալին, երիտասարդներու հոծ խումբի մը մէջ, որոնք կրցած են իրենց հաշուապահներուն մէջ սասցած գործնական ծանօթութիւններուն աւելցնել նաեւ բոլոր տեսակի կարգաւոր սկզբնական ծանօթութիւնները։

Ահա ասոնք են, այս վարժարանները, որ մշակուած մտքերու մէջ լուսագոյն պտուղներ հասցնելով, վաճառական Գերմանիոյ կենդանութիւնը տասի բերած են։ Ապրելու անհրաժեշտութիւնն է որ անցեալ սերունդները մղեր է ամէն եղանակներով քշելու իրենց ապրուստի քները՝ մասնաւորապէս Լոնտոնի, Լիվերբուլի և Բարիզի վրայ, և զանոնք տարածելու թէ՛ արտադրուած ապրանքին ժան գնովը և թէ վճարման մասին զանազան տեսակ դիւրութիւններով որոնց վրայ մենք ամբողջ օր մը պիտի մտմտայինք, և թէ թողուած անպիսի իրական չահերով՝ զորս չպիտի թողէին ուրիշ մրցակիցները։

«Սիրաչահիլ։» Ասիկա սկզբունքն է գերմանացի վաճառականին, որ տակաւին ալ միշտ իր յանախորդին հետ յարմարիլ կը հետամտի։ Իր գնորդին լեզուովն է որ կը խօսի՝ իր թղթակցութեանց մէջ. իր յանախորդին կշռան ու չափն է զոր կը գործածէ իր յայտագիրներուն և հաշուեցուցակներուն մէջ. և իր չացնելու այն միտումն ալ կայ՝ որով խնամք կը տանի հակառորումներուն զարգարանքը կատարեալ ընելու համար։

Եթէ «թացանն է որ կը պահէ ձուկը», հակառորումն ալ յանախ իրր օգտակար նպաստիչ մը դարձած է ծուալմանը այն անչան ապրանքներուն՝ զորս երբեմն անդրհուենոսեան գործարանները կ'արտադրէին։ Այն ատեն երբ մենք տակաւին ա՛ր՛ւնքան գէշ կերպով կը ծրարէինք՝ որքան ազէկ էին մեր ապրանքները, Գերմանացիները կը բաղմացնէին մատուցիները, թուղթէ ժանեակներով զարդարուն քառթոնները։ Աչքը կը պատրուէր եթէ նոյն իսկ չատ մնդամ գործածութիւնը պարունակութեան ի՛նչ ըլլալը պիտի հասատէր։ Միայն վերնոց ապրանքներուն ժամանակը անցած է ալ... և զայն չանեցող յանախորդներուն թիւը նուազած...։

Հարկ է խօսիլ տակաւին նմոյշներու վրայ որոնք ա՛յնքան սքանչելիօրէն հանրախանացուած են ճարտարագէտներու և կամ վաճառականներու կողմէ որոնք չեն վարանիր իրենց արտադրութիւններէն նմոյշներ չնեղուլ։ Ասիկա ալ տարածականութեան մէկ հնարքն է զոր երկրոտ Գերմանները չունէին երեսուն տարի առաջ և զոր ձեռք ձգած են՝ յաջողութեան ծնցուցած ինքնավստահութեան հետ, ինքնավստահութիւն՝ որ զիրենք չատ հեռուները առաջնորդած է։ (Թարգ.)

ԽԱՐԻՃԻՅԼ

ԲՐԷՆՆ ՖՐԷՏԷՐԻԳ ՎԻԼՀԷԼՄԻՆ Ինկիլիթերաւը զիւարէթի հաղորդնա մէհաթիլը սէեասիկեսէ պաղը չաեւալար տէվէրան էթմիշ իսկ տէ, Ինկիլիզ կապէթալարը՝ Բրէնէին զիւարէթի՝ հաւընը թէնէզդիւհ իճրասընտան իպարէթ օլուպ, Ինկիլիզ բրէնսէլէրինէն պիրի իլէ նշանլանաճաղը չաեւիասընը պի էսաս օլուղընը պէտան էտիեօրլար։ Բրէնս՝ հաւէրը խուսուսիսի միրալայ Բրիցէլից վէ գօնթ Մէթէրնիխ իլէ պիրլիքտէ Լօնտրատա Բարլեթն օթէն լինէ էնմիշ տիր։ Լօնտրաեէ միւավասէլէթինէ, միշարէլէյնի Սլման սէֆարէթի երքեանը սթասիօնատա դարյըլամշլար տը։ Բրէնս հաղրէթլէրի՝ պիր իքի կիւն Լօնտրատա իդտարէթէն սոնրա Սգօշիսեէ տօղրու պիր սէեահէթ իճրատ իսէեթէ վէ օրատա քէքլիք ավամագլա մէկղալ օլաճաղ տը։

ՊՐԻՒԻԹՍԻԼ քօլիս մէմուրլարը՝ Պրիւքսէլսէ սըրզաթ օլուսնան էլմասլարը սարդը զանն օլուսնան իւչ Հոլանտալրը տէրտէսթ իթմիշլէր տիր։

ԱԼՄԱՆԻԱ իմպէրաթօրը հաղրէթլէրինէն էմրի իւզրէ, իմպէրաթորիճա Ֆրէսէրիգին ճէնռաղէ ալաեռնընն միւթասիտ բէսմիէրի ալընմըշ տը։ Համաուրկսա պուլուսնան Ինկիլիթէրա գրալը հաղրէթլէրի՝ իքթիսատը սրնէթթ իթմիշ օլմաղէ, պիր գաչ կիւնէ գատար իմպէրաթոր հաղրէթլէրինի Վիհէլմշօհէտէ զիւարէթ իտէճէք տիր։ Գրալ հաղրէթլէրի՝ Համաուրկսա պիր գաչ հաֆթա իդամէթլէ էնիճէ քէսալի գուվվէթ իթթիքատէն սոնրա, Տիւշէս ալ Սագոֆօպուրկոֆթա իլէ Հէս տիւքիւնի զիւարէթ իտիպ, Ինկիլիթէրաեա կիթմէզդէն էվվէլ Տանիմարգա գրալընը տախի Դօքէնհակա զիւարէթ իտէճէք տիր։

ԱՄԷՐԻԳԱ. չէլիք ֆապրիգալարը ամէլէսինին թաթիլի իւմիւլալը ատվամ իթմէքտէ տիր։ Ամէլէսինին չէլիք սէնտիգասը իլէ պալա չըգամտեաճաղը զանն օլուսնուեօր։ Մ. Վիլհէմ Պրաեուն (Մագ Բիլլինին բէգըպլի) քէնտի կաղէթասընտա պու պալտէ պիր մէգալէ նէյր իտէրէք տէմիշ տիր քի։ «Զէլիք սէնտիգասը պիր սէնէլիք թէմէթթիւնիւ զայլ իտէպիլիրսէ տէ, ամէլէսինին պիր սէնէ իչսիզ գալմաղ թէհամմիւլիւ եօգ տը։ Եալընըզ սէնտիգանին զարարլարը պաղը բէանլարընը իճրատէ մուվաֆֆագ օլամամասը օլաճագ տը։ Սէնտիգա՝ Ամէրիգասա պուլուսնան թէքմիլ չէլիք ֆապրիգա վէ թիճարէթխանէլէրինի քէնտի թահթը թէէսիրինէ ալմագ վէ պէօյէէճ սիւնեա իւղէրինտէ սարի օլուսնան չէլիեի իսթէխլիեի ֆիւռթա սաթապիլմէք էմէլինտէ իտիւ։ Առնագ «Բէրիսլիք» նամ տէմիր վէ չէլիք ֆապրիգասընը քէնտիսինէ թապի իթմէք արզուսընա մուվաֆֆագ օլամամըշ տը։ Պուզամանիանին 17,002,000 տօլար սէրմաեէսի, 40ը միթէճավիզ ֆապրիգալարը, մասէնդէրի, օճագլարը վար տը։ Մ. Բիէր Բօնթ Մօրգան՝ էվրօբա վաբոր գումանեալարընը իշթիրաեա սէվամ իթմէքտէ տիր։ Շաեէտ վաբոր գումանիալարը քէնտիէրինի թօրամագլար, վէ իշին նէրէեէ կիսէճէեէնի տիւշիւնմէզլէր իսէ։ պիր կիւն թէքթիլ թիճարէթի նագլիյեէի պարիյեէ եալընըզ պիր Ամէրիգա սէնտիգասընն մալի օլաճագ տը։

Մ. ՃԷՕԼԼԷԹԻ վէ Մ. Ծամարտեալ՝ Բօմեաա վասը օլմուշլար տը։ Բօմա, Միլան վէ Նաբոլի թրամվայ մէէմուրլարընն թաթիլի իւթիւլալը տէվամ իթմէքտէ տիր։ Մէէմուրլար՝ թէրամվայ գումանիասընն իսթէլիք իշլէթմէք մէճպուրիյէթինէ տօլաեը եէնի մէէմուրլար իսթիսսալ իթմէսինէ գարշը բրօթէսթօ եէտէճէքլէր տիր։ Թաթիլի իւթիւալ իսէնդէրին ֆամիլիալարը հալը զարուրիւեթաէ պուլուսնուեօրլար։

ՊԷԼԿՐԱՏՏԱՆ իշար օլուսնուղունա կէօրէ, հարպիյեէ նաղընը միրալայ Մանգօվիլին ուէրինէ միրալայ Միրգովիչ թահին օլուսնմուշ տը։ Վանգովիչ՝ կէչէն մայիսսէ իսթիսսալ օլուսնմուշ իսի, օրուսնուն սարֆիեաթընա իդիթիսատ իթմէք իսուսսընա բէֆիզլէրի իլէ հէմէքլեար օլմասընընան, մէսլէքինի թէրքէ մէճուրը օլմուշ տը։

ԻՆԿԻԼԻԹԷՐԱ. զրալչասը Ալէքսանտրա հաղրէթլէրի՝ օգոստոս 27ում Համպուրկա միւվասլէթէ սթասիօնատա էհալի վէ Ինկիլիզ գօնսօլօսը թարֆընտան իսթիդալ իսիլմիշ տիր։ Միւշարիլէյա վէ մահէէթի դասընլարը մաթէմ էլպիսէլէրի կիլինմիշլէր իսի, վէ սէեահատիլարը տահի զայրը էյմի սուրէթտէ իճրատ օլուսնմուշ տը։ Դրալչա հաղրէթլէրի՝ Համպուրկատ տուրմագարընը Օղպօրն սէֆինէսինէ բաքիպէն վէ տօղրուճա Գօքէնհակա միւթէվէճճիհէն հարէքէթ էթմիշ տիր։

ՍՐԱՆԻԱՆԸՆ Վատիկան սէֆիրի մարքի տը Բիտալ՝ Բաքալրդ մագամը իլէ Սբանիա հիւքիւմէթի պէնինտէ պուլուսնան «գօնդօրտաթօնընն թատիլ վէ ենիտէն թանզիմի իշին, հիւքիւմէթի թարաֆընտան հավալէ օլուսնան խըտիթի զապուլ իթմիշ տիր։

Գ.ԻԻՐԱՐՏ գումանանասընընն Լիվերբուլ վէ Նիւ-Եօրգ արասընտա իշլէնէն Լիւքանիա նամ ճէսիմ վաբօրու՝ Նիւ Եօրգտան 460 միլ պուտ՝ղու մէսաֆէսէ պուլուսնան Սէնտի Հուդասան պիր թէլսիզ թէլէկրաֆ քէշիսէ իլէ էրթէսի կիւն Նիւ Եորգտա օլաճաղընը պիլիրմիշ տիր։ Կէրնինէյէ նաղարէն, թէլսիզ թէլէկրաֆ ուսուլի կիթիքճէ թէքմիլ վէ թատմիսմ իթմէքտէ տիր։ Պունուն էն զիւատէ տէնիզ իշլէրինտէ պէօհէլիք ֆիսէկէլի մուճիպ օլաճաղընա շիսպէէ եօգ տը։

ԳՕԼՕՄԲԻԱ. վէ Վէնէզուէլա մուխասէմաթը սէպլիպինէն Բանամաեէ կիթմիշ օյան Ամէրիգանընն «Այօվա» զրէյլընը՝ Սան Ֆրանսիսգոյէ ատանէթ իթմիշ տիր։

ԻՆԿԻԼԻԹԷՐԱ. պարիեէ մանուվրալարընտա պաթան «Վայթըր» նամ թօրբիտո քէշէրին սիւվարիսի՝ պարիեէ տիվանը հարպլնտա թանթը մուհաքէմէեէ ալընարագ թէվպիրի վէ թէքտիրինէ հիւքմ օլուսնմուշ տը։

ԻՆԿԻԼԻԹԷՐԱ. «Միւտաֆայը Միլլիյէ» գոմիթէսի ազասը՝ Գլայտ նէրի սէվահիլինէ գալէալար վէ թապալար ինչասը իչուն քէշֆիեաթը լաղըմէեէ պաչալմըշլար տը։

ԲՐԷՆՆ Վէդթոր Նարոլէն Պրիւքսէլսէն Ինկիլիթերաեէ կիթմիշ տիր։ Միւշարիլէյի Ֆարնպորրտա սապզ իմբէրաթորիչա Իօժէնինին նէզտինէ կիտէճէք տիր։

ԱԼՄԱՆԻՍՏԱՆ իշար օլուսնուղունա նազարէն, հայլամաթ գօնկրէսինին Սվիչէրանընն բաթիսթը պուլուսնան Պէրն չէհրինտէ իճթիմարնա գարար վէրիլմիշ տիր։ Գօնկրէ գարիպէն թէճէմմիւ իտէճէք վէ Պէրն տարիւլֆինունը միւտիրի բրոֆ. Շթաուէր տահի բէյնա ինթիխապ օլուսնմուշ տը։

ԱԼԲ տաղլարընա չըգան սէյեահլարտան 1897ում 34, 1898ում 37, 1899ում 47 վէ 1900ում իսկ 48 քիշի ուչուրըմվարա տիւշէրէք թէլէֆ օլմուշլար տը։

ՐՈՒՍԻԱ. իմբէրաթոր վէ իմբէրաթորիչասը հաղարաթը Տարմշթասը զիւարէթանէն տարքը նազար իլէ, պու կիւղիւն Դաֆգասիատա պիր միւտէթ իգամէթէ գարար վէրմիշլէր տիր։ Միշարիլէյինիւ Գօքէնհակը զիւարէթանէն սոնրա Գաֆգասանէէ ալինէթ իսէճէքլեր տիր։

ԱՄԷՐԻԳԱՏԱ. 500,000,000 ֆրանգ սէրմաեէ իլէ էն պէօհիւք մուամէլէլերի օյան 270 պագգալասան միւէքքէեպ պիր սէնտիքա ագա օլուսնմուշ տը։ Գունլար մէվատը պագգալիյեէնին ֆիքրութթընը քէնտիլէրէ հասը իսէճէքլեր տիր։ Կիսէ կիսէ պու Ամէրիգալըլար՝ հալա իլէ սուրը սա թաթը ինհիսարա ալաճագլար տը։

ԻՆԿԻԼԻԹԷՐԱ. բարլամէնթասսուսնա խարիճիյեէ միսթէչարը՝ չաեէտ Զինէ սէվգ օլուսնաճագ թիճճար էմթասընա գօնուլմաճագ օյան եիւզտէ պէշ կէսմրիսինա ալընմասը՝ սօնրասան պաղը չիքճաեէթէ սէպէպ օլուբսա, պունուն թատիլի իշին հիւքիւմէթլէր արասընտա եէնիտէն պաղը միւղաքէրաթ իճրասընա թէչպիպս օլուսնաճաղընը սէօյլէմիշ տիր։

ԳՕՆԹ ՎԱԼԷՏԷՐՍԷ՝ Բարիսաէ չըգան «Էքօ սը Բարի» նամ կազէթասընն մուխասիպլէրինէն պիրիյլէ վուգուս պուլան միւլագաթընտա Զինտէ Ֆրանսըզ ասաքիրինին հարաքէտթը կէսսաէթքէտանէ վէ ինթիզամէրլէրանէէինի սիթաեիյէնն ածրա, Ֆրանսա վէ Ալմանիա արասընտա պատէմ մուհարէպէ զուհուրունու իսթիմալէնն կէօրմէմէսինի պէհան էյէմիշ տիր։

ԱՎՍԹՐԻԱ. իմբէրաթոր հաղրէթլէրինին սօղտուղու կիւնէ թէսատիֆ իսէն կիւնտէ Ավսթրիանընն հէր պիր թարաֆընտա բէսմէն ռուսնմի սեւիներ իճրա օլուսնմուշ վէ պիթիին չէհրիլլեր բարլագ սուրէթտէ սօնասալիմշ, վէ ասքէրլեր թարաֆընտան բէսմը կէչիալեր իճրա օլունարագ թօրլար աթըլմըշ տը։

ՐՈՒՍԻԱ. իմբէրաթոր հաղրէթլէրի՝ ռիւքիւմալարընա մասսուս թէնէղղիսէ վաբօրու իլէ էգիրէնի սեպտէմբերին օնունճու կիւնու Ալմանիա սօնանմասը թարաֆընտան իճրա օլունաճագ մանէվրալարը թէմաշա իթմէք իւզրէ, Տանձիգ կիտէճէք տիր։ Միշարիլէյի հաղրէթլէրի՝ Ալմանիա իմբէրաթորու հաղրէթլէրիյլէ Հօէնձօլլէրն վաբօրունտա միւլագաթ իսէճէք տիր։ Զար հաղրէթլէրի՝ բաղար էրթէսի կիւնիւ սօնանմա թարաֆընտա իճրա օլունաճագ մանէվրալար կէօրտիւքտէն սօնրա, բաքիպ օլուսղու վաբօր իլէ Գօքէնհակա միւթէվէճճիհէն հարէքէթ իսէճէք տիր։

ԻՆԿԻԼԻԹԷՐԱ. միսթէմլէքաթը նազընը Մ. Զէմպրլայն՝ Ինկիլիթէրա բարլամէնթասսուսնա եէնի պիր նութգ իրատ իսէրէք, լօրտ Գրէյնէրին էօհէսիսնէ թէրէթթիսպ իսէն վազիֆէի մասսուլիյէթքարանէի թէմամէն պիր թիրմէսիքճէն սօնրա, մուհարէպէ մէյսանընը թէրք իթմէեէճէկինի պէհան էյէմիշ տիր։

ՖԻԼԻՊԻՆԷՏ միրալայ Կրանթ՝ պիր սիւվարի միւֆրէզէսիլէ Պուլդանթալ ճիվարընտա իսթիքչափտա պուլունտուղու սըրատա, Ֆիլիբին սուլէրինին բէիսի միրալայ Մարթին Դագէրեաեի ալթը մուավինիյլէ պէրապէր թէվզէֆ իթմիշ տիր։ Պու մուվաֆֆագըյեէթ Ալքնալոսընն էսիրլիեինէն սօնրա, Ամէրիգալըլարընն իրազ իթարեի էն պէօհիւք մուվաֆֆագըյեէթ տիր։

ՊԷԼԿՐԱՏՏԱՆ պիլարիրլիեինէ կէօրէ, պէօհիւք պիր էշգինա չէթէսի՝ Զօգայինա նամ մանասթրա հիւճում իթմիշ իսէ տէ, բահիպլէր վագթըյլա տավրանարագ էշգրեաեը տէֆ իթմիշլէր տիր։

ՇԱՆԿ ՀԱՅՑՏԱՆ «Կլօպ» կազէթասընա պիլարիրլիեինէ կէօրէ, Նիու Զուանկտա Բուս մէէմուրլարը Զին լիսանընտա պիր պէեանմամէ նէյր իտուպ, պու պէեանմամէ իլէ Բուսխանընն Նիու Զուանկ գազասը իւզէրինտէքի հուգուզը հիւքմրանիսի իլան օլունմուշ, վէ միսթէատտա եէնի նըզամար մէվզրի իճրատէ գօնուլմուշ վէ Զին նըզամաթը լաղվ իսիլմիշ, վէ եէրլիլէր իլէ Ամէրիգա վէ Ինկիլիզէր արասընտա զուհուր իսէճէք իսթիլաֆաթընն հալ ու թէվիիսէսի իչուն Բուսարա միւրաճաաթ օլունմասը էմր վէ պու էմրէ ինգրեաա իթմէեէնլէրինն աղըր ճէզալար կէօրէճէեի պէհան իսիլմիշ տիր։

ԱԼՄԱՆԻԱ. հիւքիւմէթինէ թարզիսէ վէրմէք իւզրէ, Ամանիաեէ իզամ օլունան Զին հէյէթը մուրսիսասը բէիսի բրէնս Զան Խրալով հաղրէթլէրին հավէրիյլէ թէաթիի զիւարէթ իթմիշ տիր։

ԱԼՄԱՆԻԱ. հիւքիւմէթինէ թարզիսէ վէրմէք իւզրէ, Ամանիաեէ իզամ օլունան Զին հէյէթը մուրսիսասը բէիսի բրէնս Զան Խրալով հաղրէթլէրին հավէրիյլէ թէաթիի զիւարէթ իթմիշ տիր։

ԹԷՎՃԻՀԱԹ

Գօնիա վիլայէթի տահիյինատ Ագէրայ գազասը գամմրագամլըղը՝ Գրէդ Ազամ գամմրագամը Նազըմ էֆ.էֆ.։

Գօնիա վիլայէթի տահիյինատ Գրէդ Ազամ գազասը գամմրագամլըղը Ագէրայ գամմրագամը Հաղգը էֆ.էֆ.։

Մամուրէթիլ Ազիզ վիլայէթի տահիյինատ Օվաճգ գազասը գամմրագամլըղը Թօրթում գամմրագամը սապզը Շիւքրի էմին էֆ.էֆ թէֆվիզ վէ մուամիլէյինիւմէն պուրատա պուլունան Շիւքրի էֆէնին թահիֆի պիլիճրա, տիկիլէրէրինն իճրատ թահիֆիլերի մահէլլինէ ինպա գըլընմըշ տը։

ԱՏԼԻՃԷ

Միւճէտտէսէն թէչքիլ օլունան Եանգա գազասը Թիճարէթ Մահքէմէսի ռիսեաթի Կիւմիւլճինա սանճաղը Պիտաեէթ մահքէմէսի միւտաահի ումումի մուավինի ֆիւռթուվ. Անմէտ Վասֆի էֆէնտիեէ.

Կիւմիւլճինա սանճաղը սիտայէթ մահքէմէսի միւտաահի ումումի մուավինիյի մահքէմէսի թէմիզլի ճէզա տահիրէսի քէթէպէսինէն վէ Մէքթէպի Հուգուգը Շահանէ մէճլիսլարընտա ֆիւռթուվ. Ալի Բիզա պէյէ թէֆվիզ պուրուլմուշ տը։

ՆԻՇԱՆ

Սբանիա սերայը գրալիսի նազընը տիւգ Տիւ Սութոմայոր իլէ Սբանիա խարիճիեէ նազընը տիւգ Ալմա Տիւվարա պիրինճի բրիմիէսէն Օսմանի նիշանը պիրսի վէ խրատմաթը հաստէէրինէն նաչի Իսնոն Սիմուրթա գօմանեասընն Տէրսաատէթ միւտիրիյէթի վէկնէտարը Արմենակ Միսէրեան վէ մէդգիբ գօմանանընն մուֆէթթիշը էվվէլի Օսմանէա Մէրճանճեան էֆ.էֆէ պէշինճի բրիմիէսէն Մէհմէտ նիշանը զիւարնարը իհսան պուրուլմուշ տը։

Սբանիա սերայի գրալիսի նազընը տիւգ Տիւ Սութոմայորն զէվճէսի սիւչէս Սութոմայոր վէ Սբանիա խարիճիեէ նազընը տիւգ Արմատարը զէվճէսի սիւչէս Այմատարա վէ սերայ նազընէսի գօնիէս Սարթակօ վէ սիւչէս Շանս Բարլօսա պիրինճի բրիմիէսէն Շէֆգաֆ Թինիսանը Հիւսանանը ինսան պուրուլմուշ տը։

ԹԷՊԼԻՂԱԹԸ ՐԷՍՄԻՅԷ

Եվվէլքի կիւն Եէտի Գուլէ խարիճինէ Բում խասթախանէսինէ միւբաճաթ իսէն Բօսոի Վէլէմի Սրիրսընն կէօսթէրտիեի պահիմի իթթիսպիյէ իւզէրինէ Տօքթ. Պինչ թարաֆընտան տահի մուաեէեէ օլուպ վէպա իլլէթինէն մուասպիեէթի անլաշըլտըղընտան սիւնաէն իթիպարէն Տէրսաատէթէն չըգաճաղ պիլճիմէ եօլնու վէ սէֆինէլէրին պունտան էվվէլ իթթիսալ օլունան թէասպիրէ թէվթիգէն 24 սաաթ զարֆընտա Թուլլա, Զաթլամա, Գալաղ, Սինօպ վէ Գալաղմէն թէաֆիռուվնանէլէրինտէ մուայեէնէի թրպպիյէ վէ թէպիսիրաթ վէ թէահիրաթը ֆէնիեէեէ թապի թութուլմասը վէ քէպալիք տիւնտէն իթթիսարէն Տէրսաատէթէն հարէքէթ էտէճէք սէֆաեէն քաթէնթէլէրինէ (Տէրսաատէթին անվալը սբնիեէսի 15 կիւնտէն պէրու եօլունտա օլտուղու հալտէ տէրունի չէհիրտէ վէպա իլլէթինէն աղօսատա 6 սէնէ 317 թարիխինտէ եէնիտէն պիր միւսաղ դուհուր իթմիշ տիր)։ Իպարէսինին տէրճի խուսուսպրընա տիւքի կիւն ինիդաա իտէէ մէճլիսը ումուրը սրհիեէտ գարար վէրիլէրէք միգթէկիսինը իճա գէրընըրը Սբհիեէ նազարէթը ճէլիլէսինտէն պա թէզքէրէ պիլարիրլիմիշ օլաղլա իլանը քէֆիիեէթէ իպթիտար գըլընը։

ՏԱԼԻԼԻՅԷ

ԱԳԻՏԷՄՃԷ պա Իրատէի հաղրէթը Բահիյանի Զինէ իպամ պուլյուսու հէյէթը մախասուսէ՝ Էվվէլքի կիւն չէհրիմիզէ ավտէթ իտէրէք, տօղրուճա Մասպէնը Հիւսանանը ճէնապը Միւլիքճանէյեէ կիթմիշլէր վէ արզը ուպուտիյեէթէ պիլվասրթա մաղհարը իլիթիճաթը Սէնիյեէ պուրուլմուշլար տը։

ՊՍ. ԻՐԱՏԷՅԻ ՍԷՆԻՃԷԵ Թօրմանէ Գոորը Հիւսանանընա ինիդաա իտէն ուսմուրը մարիյեէ բալանթ գօմիսիոնը ալիսի, պիւտէէ լիսեիհասընը թանզիմ վէ Աթէսլեի Սէնիյեէեէ թագտիմ իթմիշ տիր։

սապզը Ինկիլիթէրա օրատուսու պաչ գօմանտանը սապզը Լօրտ Վէլլի վաբթասը իլէ միշարիլէյի հաղրէթլէրինէ կէօնտէրիմիշ տիր։

ՏԻՒՆ ՍԱՊԱՀ սաաթ պիր բատէլէրինէ Ա...Հիսարընտան հարաքէթ իտէն Շիրքէթը Թայրիլէնին 39 նիսմէրօլը վաբօրը Պէլլերպէէի իսկէլէսինէ եանաչարը սրբատա, 5 հաղարընտա պիր իսլամ չօճուղը վաբօրտան իսկէլէեէ չըգարքէն հէր նասրլա տէնիզլէ տիւշմիշ, վէ հանընտա պուլանան վալիտէսինին ֆէրեատ ու ֆիղանը իւզէրինէ մէղթիբ վաբօրին թայիֆէսինէն ֆոթի նամ չախա հէման տէնիզէ աթըլարագ, ազընը սուլարը իլէ իսկէլէ ալընընա սօղուլմուշ օյան չօճուղը սալիսին գուրթարմըշ վէ չօճուղ սէրթաղտա մահալլի էշգալանանէսինէ կէօթիրիլիպ միւատալաթը լաղըմէ իճրա գըլընմըշ տը։

Մէրգուզ Ֆոթի՝ սէօրանանճի տէֆա օլարագ թանալիսը ճանէ մուվաֆֆագ վէ պու սայէտէ պիր գաչ թանալիսիսէ մնատալասը ալաղը չէրէֆինէ մաղհար օլմուշ տը։

ՐՈՒՍԻԱ. ՍԷՖԱՐԷԹԻՆԻՆ իլթիմասը իւզէրինէ, Մ. Նիգօլա Շարգիֆի մէմալիքը Շանանէնին պաղը վիլայէթէրինտէ իսէք պէճէքճիլիկի հագգընտա թէպգրաֆ իճրա իթմէք իւզրէ աղմէթինէ միւսաաատ իսիլմէսի, վէ մուամիլէյին եէնինէ թանալիսը սուսուսընա Իրատէի Սէնիյեէ ճէզէֆմիթէալիգ պուլյուրմուշ տը։

ՇԱՐԳ թիմուր եօլլարը Տահիլիյեէ իստարէսինէն կէօտէրիլէն պիր իլանա նազարէն հէպիզէ թէհաֆիզ խանէսինտէքի գարանթինա մուաեէեէի թըպպիյեէեէ թահվիլ իսիլմիշ վէ պունդն եօճուլարտա մուեէեէ ալընարագ ինանմամասը սիւնաէն սօնրա, Գարանթինա մուաեէեէսինին էնանի բահատ գարար սէրտենինտէ իճրասընա գարար վիրիլմիշ տիր։

ԳՕՐՕՆԵԼՈՒ ՄԱԱՇԱՄ. — Գորօնելու Մաաշամ ասնաղընտան 317 սէնէսի Մարտը իսպիտասընտան մայիսի իզայէսինէ գատար մաաշ ալամամը օլանարա տահի պու չարչէնտիճ կիւնիւ մաաշ վէրիլէեէեէնէսէն էնանը մաաշը եէվմը մէղքիբատ իսաղնէեի ճէլիլեէ միւբաճաաթ իթմէլերի վէ ալաղը գաբանթինա մուաեէեէի թաճվիլ իսիլմիշ տիր։

ՊՈՒՐԻ ԲԷՐԼԻ Տէրսաատէթ իթալիա սէֆարէթինէ թահմի իսիլմիշ օյան Մարքի-Դարպօճարօնն թահմին պիլիթիմամա մաղհարը թաավիսը Հաղրէթը Բաճիշանի պուլյուրլարը մէմամ տը։

ՐՈՒՄԷԼԻԻ ՇԱՀԱՆԷՏԷ մատամն թէհարրիյաթ վէ իմալաթ վէ իսրաճաթը կիրպի թէչէպպիսաթը նաֆիամա պուլունմադ իւզրէ, Մաճարիսանատա պիր սէրմաեէտարան հէյէթի թէշէքքիլ իթմիշ տիր։

Պու հէյէթին մէճլիսը իսարէսի թահիքնտան եաղընտա պիր գաչ միւհէնտիս կէօնտէրիլէճէք տիր։

ՄԻԼԱՆՈՒ. Ինկիլիթէրանընն Տէրսաատէթ սէֆիրը քէպիրի Պապը Ալիեէ կէլէրէք, Սաարրազամ վէ Խարճիյեէ նազընը հաղարաթը իլէ վէ մուախասէրէն տարբէի ճէլիլեի Ատիլեէ ազիմէթէ նազընը բաչա հաղրէթլէրիյլէ միւլագաթ իթմիշլէր տիր։

ՍԻՐԻԵԼԼԻՆ Բաթրիգի էֆէնտի հաղրէթլէրի՝ Ատիլեէ վէ Մէզահիպ տարէսինէ կէլէրէք նազընը բաչա հաղրէթրէթլէրի իլէ միւլագաթ իթմիշ տիր։

ՍԸՐՊՈԹԱՆԸՆ Տէրսաատէթ սէֆիրի ճէնապլարը Պապը Ալիեէ կէլէրէք Խարճիյեէ նազընը հաղրէթլէրի իլէ միւլագաթ իթմիշ տիր։

ՅԻԼԷՄԷՆԿ հիւքիւմէթինին տէրսաատէթ սէֆիրի ճէնապլարը Պապը Ալիեէ կէլէրէք Խարճիյեէ նազընը բաչա հաղրէթլէրի իլէ միւլագաթ իթմիշ տիր։

ՍԷՆԹԻՍԷՆԿ հիւքիւմէթինին տէրսաատէթ սէֆիրի ճէնապլարը Պապը Ալիեէ կէլէրէք Խարճիյեէ նազընը բաչա հաղրէթլէրի իլէ միւլագաթ իթմիշ տիր։

ՇԱՆԿ ՀԱՅՑՏԱՆ «Կլօպ» կազէթասընա պիլարիրլիեինէ կէօրէ, Նիու Զուանկտա Բուս մէէմուրլարը Զին լիսանընտա պիր պէեանմամէ նէյր իտուպ, պու պէեանմամէ իլէ Բուսխանընն Նիու Զուանկ գազասը իւզէրինտէքի հուգուզը հիւքմրանիսի իլան օլունմուշ, վէ միսթէատտա եէնի նըզամար մէվզրի իճրատէ գօնուլմուշ վէ Զին նըզամաթը լաղվ իսիլմիշ, վէ եէրլիլէր իլէ Ամէրիգա վէ Ինկիլիզէր արասընտա զուհուր իսէճէք իսթիլաֆաթընն հալ ու թէվիիսէսի իչուն Բուսարա միւրաճաաթ օլունմասը էմր վէ պու էմրէ ինգրեաա իթմէեէնլէրինն աղըր ճէզալար կէօրէճէեի պէհան իսիլմիշ տիր։

ԱԼՄԱՆԻԱ. հիւքիւմէթինէ թարզիսէ վէրմէք իւզրէ, Ամանիաեէ իզամ օլունան Զին հէյէթը մուրսիսասը բէիսի բրէնս Զան Խրալով հաղրէթլէրին հավէրիյլէ թէաթիի զիւարէթ իթմիշ տիր։

Գ.ՕՆԹ ՎԱԼԷՏԷՐՍԷ՝ Բարիսաէ չըգան «Էքօ սը Բարի» նամ կազէթասընն մուխասիպլէրինէն պիրիյլէ վուգուս պուլան միւլագաթընտա Զինտէ Ֆրանսըզ ասաքիրինին հարաքէտթը կէսսաէթքէտանէ վէ ինթիզամէրլէրանէէինի սիթաեիյէնն ածրա, Ֆրանսա վէ Ալմանիա արասընտա պատէմ մուհարէպէ զուհուրունու իսթիմալէնն կէօրմէմէսինի պէհան էյէմիշ տիր։

ԱՎՍԹՐԻԱ. իմբէրաթոր հաղրէթլէրինին սօղտուղու կիւնէ թէսատիֆ իսէն կիւնտէ Ավսթրիանընն հէր պիր թարաֆընտա բէսմէն ռուսնմի սեւիներ իճրա օլուսնմուշ վէ պիթիին չէհրիլլեր բարլագ սուրէթտէ սօնասալիմշ, վէ ասքէրլեր թարաֆընտան բէսմը կէչիալեր իճրա օլունարագ թօրլար աթըլմըշ տը։

ՐՈՒՍԻԱ. իմբէրաթոր հաղրէթլէրի՝ ռիւքիւմալարընա մասսուս թէնէղղիսէ վաբօրու իլէ էգիրէնի սեպտէմբերին օնունճու կիւնու Ալմանիա սօնանմասը թարաֆընտան իճրա օլունաճագ մանէվրալարը թէմաշա իթմէք իւզրէ, Տանձիգ կիտէճէք տիր։ Միշարիլէյի հաղրէթլէրի՝ Ալմանիա իմբէրաթորու հաղրէթլէրիյլէ Հօէնձօլլէրն վաբօրունտա միւլագաթ իսէճէք տիր։ Զար հաղրէթլէրի՝ բաղար էրթէսի կիւնիւ սօնանմա թարաֆընտա իճրա օլունաճագ մանէվրալար կէօրտիւքտէն սօնրա, բաքիպ օլուսղու վաբօր իլէ Գօքէնհակա միւթէվէճճիհէն հարէքէթ իսէճէք տիր։

ԻՆԿԻԼԻԹԷՐԱ. միսթէմլէքաթը նազընը Մ. Զէմպրլայն՝ Ինկիլիթէրա բարլամէնթասսուսնա եէնի պիր նութգ իրատ իսէրէք, լօրտ Գրէյնէրին էօհէսիսնէ թէրէթթիսպ իսէն վազիֆէի մասսուլիյէթքարանէի թէմամէն պիր թիրմէսիքճէն սօնրա, մուհարէպէ մէյսանընը թէրք իթմէեէճէկինի պէհան էյէմիշ տիր։

ՖԻԼԻՊԻՆԷՏ միրալայ Կրանթ՝ պիր սիւվարի միւֆրէզէսիլէ Պուլդանթալ ճիվարընտա իսթիքչափտա պուլունտուղու սըրատա, Ֆիլիբին սուլէրինին բէիսի միրալայ Մարթին Դագէրեաեի ալթը մուավինիյլէ պէրապէր թէվզէֆ իթմիշ

ԱԶԳԱՅԻՆ

Թուս Կառավարութիւնը սկսած է նկատողութեան առնուլ Թեմական Դպրոցներու գործը, որ արդէն խնդրոյ առկայ էր պետական շրջանակներու մէջ։ Ս. Էջմիածնայ հոգևոր իշխանութեան եկեղեցական ներքին մասնաւոր հոգեւոր դպրոցներն են Ս. Էջմիածնայ Դպրոցական ձեմարանը, Երևանայ Թեմական դպրոցը, Տփխիսի Ներսիսեան վարժարանը, Շուշիի Հայոց Թեմական Դպրոցը։

Բերդպարուրկէն պաշտօնագիր մը Էջմիածին հասնելով, տեղեկութիւններ պահանջած է թէ՝ ինչ միջոցներով կը պահպանուին հայոց Թեմական Դպրոցները, և ինչ կրթական ծրագիրներ ի գործ կը դրուին։

—Հանդուցեալ Գրիգոր Թումանեանի որդիքը՝ 4000 բուպլի նուիրած են Ս. Էջմիածնայ Գէորգեան ձեմարանին՝ Հիւանդանոց կառուցանելու համար։

—Ս. Էջմիածնայ Սինոդի նախանդամ Տ. Արիստակէս Արքեպիսկոպոս Դաւթեան, որ երկանգիշատակ Տ. Մատթէոս կաթողիկոսին ձեռնասուն աշակերտն է, և երկար տարիներ՝ Ս. Էջմիածնայ տպարանէն հրատարակուող օրացոյցը կը պատրաստէ, Ռուսական Ստանիսլասի առաջին կարգի շքանշանին արժանացած է։

—Բերդպարուրկ բնակող Ժամարեան եղբարք, որոնց ծնողքը բնիկ Բաղեշցի են, Մարաշի Որբանոցի տարեթաշակին և Արմենատարանի համար տասնմեռած ծախուց դումարն՝ այս տարի ալ զրկեր են Պատրիարքարան, որուն համար Ս. Պատրիարքը օրհնութեան ու շնորհակալութեան կնդակ մը պիտի ղրկէ։

—Բաքերդի հրաժարեալ Առաջնորդական Տեղապահ Տ. Յովհաննէս վարդապետ, Բաքերդէն հեռանալ չուզեր եղեր, ուստի ի նպաստ իրեն հանրագիր մը պատրաստել կուտայ ազգէ մարդոց ձեռօք։ Ակնոյ զատ, Տ. Յովհաննէս վրդ. իր դիրքը հաստատուն կառնէր մը վրայ պահելու համար, Բաքերդի Առաջնորդարանի դիւանական թղթերը պահեր է, Առաջնորդարանի վերաբերեալ կնիքը գրպանը, տուտար, արձանագրութիւն և այլն, կղզանքի տակ առեր է, ի հաշիւ իր պահանջքին, որուն մանրամասնութիւնը արդէն գրած և գրկած է Ս. Պատրիարքին։

—Ծանօթ երաժշտագէտ ու ձայնագրագէտ Գրիգոր էֆ. Զուլֆեան, վերջին կրաժշտութեան դասատու կարգուած է Գումգապուի Դերէ Ս. Պողոսեան վարժարանին։

Քանի որ Գումգապուի դերէ եկեղեցին քարոզիչը՝ գեղեցկաձայն վարդապետ մը, դասագու

ԱՐԻՍ ԵՒ ԸՆԿ

ՇՈԳԵՇԱՐԺ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆ
ՀՈՏԵՂԻՆԱՑ ԵՒ ՕՃԱՌԻ

ՀԻՄՆԵԱԼ 1889ԹԻՆ
Ն. ՊՈՂԻՍ
Թանգագոյն

ՎԱՃԱՌԱՆԻՆԵՐ

Արուեստագիտական վերջին կատարելագործութեամբ և առատակարգ մեքենաներով օժտեալ և եւրոպայի վարպետի մը հսկողութեան ներքեւ կ'արտադրէ ամենանոյշ հոտեղէններ ինչպէս նաև թաւալեցի հոտաւետ եւ լոգացքի պարագ օճառներ։

Տեսակի աշնուութեան մասին եւրոպական ամենամեծ գործարաններու ապրանաց դէմ մրցելու առաւելութեան կը միացնէ գիներու զերազանց ժամանութիւնը։ Փաստաթղթերուն քննութիւնը ձրի կը ղրկուի։

Մեծաքանակ գնում ընել ուզողները կրնան դիմել Կ. Պոլսոյ մէջ Օրտաղաք և Կ. Ինճիճեան Որդիք վաճառատուներ, իսկ գաւառներու և օտար երկիրներու մէջ դիմել գործակալութեանց որ ի սորին, ուր պիտի գտնեն նմոյշներու ցուցադրութիւն մը՝ պէտք եղած բոլոր տեղեկութիւններով։

ԲԱՐԻԶ.—ՊՊ. Լաքանիէ Որդի և Ընկ. 28, Ռիւ Շաթօտէն։
ՊՈՄՊԱՅ.— ՊՊ. Ամլքար և Ընկ.
ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ.—Պ. Մ. ԴալՓեան.
ԳԱՀԻՐԷ.—Պ. Հ. ՌոզանՓալ.
ՌՈՒՍՃՈՒԿ.—Պ. Պ. Կ. Ինճիճեան Որդիք.
ՎԱՌՆԱ.—Պ. Կէորգ Արտիթի.
ՍԵԲԱՍՏԻԱ.—Պ. Պ. Վ. Ս. Մեծատուրեան։
ԻԶՄԻՐ.—Պ. Յակոբ Մամեան։
ՌՈՏՈՍԹՕ.—Պ. Յակոբ Բասմաճեան։
ԶՄԻՒՌՆԻԱ.—Պ. Հայկրիկ Վառենիկ։
ՍԵԼԱՆԻԿ.—Պ. Տէնօ Ֆէրնանտէզ.
ԻՒՍԿԻԻԳ.—Պ. Մ. Բաքուեան.
ՊԷՅՐՈՒԹ.—Պ. Ֆրանքէլ Շիֆֆներ.
ՍԱՄՍՈՆ.—Պ. Պ. Պիտրոսեան Եղբարք։
ՏՐԱՊԻԶՈՆ.—Պ. Սրիս Կ. Ինճիճեան.

21—24

ՏՊԱՐԱՆ
ՍԱՐԲԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

Կ. Պոլիս, Պապը Ալի ճաստէսի, 38

Ճշդութիւն, մաքրութիւն եւ արագութիւն նշանաբանն են Սարբեան եւ Ընկ. Տպարանին։

Սարբեան եւ Ընկ. Տպարանը կը տպագրէ բոլորովին ՆՈՐ տառերով Թուրքերէն, Հայերէն, Յունարէն և այլ լեզուով Գիրքեր, Հանդէսներ, Լրագրեր և Տետրակներ։

Սարբեան եւ Ընկ. Տպարանը կը տարուի վաճառականական հաշուեցոյցներ, նամակագրութիւններ, հացէներ, հարսանեաց հրաւիրագրեր՝ տոմսեր, այցագրաքարներ, մաղազդեր եւայլն եւայլն։

Սարբեան եւ Ընկ. Տպարանը ուղղակի կը թղթակցի գաւառներու հետ ամենագրական բոլոր գործերու համար և գիրքերու տպագրութեան արտօնութիւնն ալ Մէարիֆին առնել կ'ուտանէ։

Տպարանս դիմող բոլոր յանձնարարագրոց կը մնան։

ՆԱՏԻՐ
ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱՏՈՒՆ

Բերա, Մեծ-Փողոց՝ կամրջաքարի Սերոյէ Էնց, Թիւ- 255.

ՄԻԱՑՆ ԱՄԱՌՈՒՍՆ ԵՂԱՆԱԿԱՆ ՀԱՄԱՐ

6	հատ Գալիֆէ պատկեր	30
6	» Վիպիէ »	20
12	» Մինեոն »	15

Վեց հատ գալիֆէ պատկեր առնել ուզող մը 50 ղրշ. եւ վճարելով կրնայ 40×50 մեծութեամբ «ակրանարզը» մը ունենալ։

ՆԱՏԻՐ լուսանկարչատունը իր չունցած գործունէութեան գնահատկութեան համար ու եւրոպայի, գանազան լուսանկարչական մրցումներու մէջ բազմաթիւ միտալներու արժանացած և ԼԱՒ ու ԱՇԽԱՆ գործ չմնալու մէջ ԱՆՄՐՑԵԼԻ մեկ հատիկ հաստատութիւն մը եղած է քաղաքիս մէջ։

24—26

ՅԱԿՈԲ ՏԻԼԻՄԷԹԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

Կ. Պոլիս Մահմուտ Ճաստէսի Ռ-Էնդիր- 271

Վաճառատունս մէջ կը ծախուին հարսնիքի համար ամէն տեսակ չաքարեղէններ և ըմպելիներ, ինչպէս նաև երեկոյթներու և անուան տօնախմբութեան օրերու համար տեսակ տեսակ չաքարներ և ըմպելիներ։

Անուշեղէններու յատուկ գործարան մը ալ ունենալով վաճառատունս, յանձնարարուած անուշները և զանազան չաքարեղէնները մեծ զգուշութեամբ կը պատրաստուին, վաճառատունս մէջ կը գտնուի նաև ֆոտան և ուրիշ տեսակ չաքարներու ճոխ մթերք մը։ Գուառներէ եղած յանձնարարութիւնք փութով կը կատարուին։ Գիները չատ ամուն են։

27—106

)(84)(

ԹԵՐԹՕՆ «ՄԱՆԶՈՒՄԼԻ ԷՖԵՐԵԱՐԷ»

ԿԻ ՏԸ ՄՕԲԱՍԱՆ
ԿԵԱՆՔ ՄԸ

Եւ կը շարունակէր նորէն։ Վայրագ շեշտով մը՝

—Ինչ պիտի ըսէք թէ մեռած ըլար հիմա։

Եւ Ժանն, այն առեն, այլեւս չէր պատասխաներ։

Քիչ մը ուժ եկած վրան, երբ զարնան առաջին օրերուն օդերը մեղմացան, բայց այս կենսունակութեան վերադարձը նորէն և հետզհետէ մթին մտածումներու մէջ նետուիլ կու տար իրեն։

Առաջ մը երբ ձեղունայարկը եկած էր բանալը փնտռելու, քսան բաղդին մնաց մը բացա որ հին օրագրներով լեցուն Ֆր. պահած էին զանոնք՝ դաշտեցիներէն չատերու սովորութեանը համեմատ։

Իրեն թուեցաւ թէ իր անցեալ տարիներէն ինկ կը դաներ նորէն, և այս քառակուսի խուցաքարներուն առջեւ մարդերու ոտքերուն տակ ու չլսուած յուզումով մը համակուած։

Զանոնք առաւ և վար՝ արտ տարաւ։ Անոնց մէջ ամէն չափէ քարտեր կային, մեծեր, պզտիկներ։ Եւ ակամայ զանոնք սեղանին վրայ դասաւորել տարիներուն կարգովը։ Ցանկարէ ոչ ոք ոչինչը գտաւ, ան՝ զոր Բէօրլը բերած էր հետը։

Պիչ և երկար տաեն անոնք նայեցաւ, որուն օրերը ջնջած էր ինք՝ Ռուէնէն իր մեկնումի առաջուն, վերջէն դարձեալ ենթադրելու հնարաւոր օրը։ Եւ լացաւ։ Լացաւ ողորմելի և յամր արցունքներով, ծերացածի խլդճ արցունքներով՝ իր թշուառական կեանքին գիմաց որ տարածուած էր իր առջեւ՝ այս սեղանին վրայ։

Եւ գաղափար մը զինքը դիպաւեց, գաղափար մը՝ որ չարչարանք մը դարձաւ, անհելի, տեսակ, կատաղի չարչարանք մը։ Այդ քարդեղուն ցուցուցած գրեթէ իւրաքանչիւր օրին առջեւ կ'ուզէր իր ըրածները վերլուծել։

Պատերուն քով, բազմոցներուն վրայ մէկիկ մէկիկ իրարու եռեւեռ, այս դեղնցած քարդերը կը աղմէր, և ժամեր կ'անցնէր մեկուն կամ մեսին դիմաց, ինքնիրեն հարցնելով։

—Ինչ պանտեցաւ հոգի այս ամիս։

Նշանակած էր իր պատմութեան յիշատակելի պարագաները, և երբեմն ամբողջ ամսուան մը կը հանդիպէր՝ զոր պիտի վերլուծէր, առ նոր ամէն մէկ օրերուն մէջ պատահած պզտիկ եղելութիւններէն իւրաքանչիւրին վրայ կանգ առնելով, զանոնք իրարու քով բերելով, շղթայելով, որոնք կարեւոր դէպք մը կանխած էին և կամ անոր հետեւած։

Եւ յանառ ուշադրութեան մը ուժովը, յիշողութեան ճիգերովը, կեդրոնացուցած կամքովը յաղողեցաւ կենսագրեցաւ իր առաջին տարիներուն առջեւ, իր կիսքին հեռաւոր յիշատակները այնքան տարապայման դիւրութեամբ մը և տեսակ մը ցայտումով ի յայտ կու գային։

Բայց յոյզերդ տարիները իրեն կը թուէին կորուսի մառաւորդի մէջ և մէջ մէկու խառնակուսի։ և իրարու վրայէ ցատկել։ և տերի անվերջ կիսիպով՝ զլուխը օրագրին վրայ ծռած կը մնար՝ միայն ձգտեցուցած դէպի Երբեմնը։ առանց ինքզինքին բերուելու թէ այդ քառակոնին վրայ է որ այդքան յիշատակներ գտած է։

Սրահին մէկ ծայրէն միւս կ'երթար՝ զոր, վերջացած օրերու այս ցուցակները կը շրջապատէին՝ խաչի ծամբու մը պտուկներուն պէս։ Շուտափոյթ մը անոնցմէ մէկը ձեռք առած ի՝ ամ թուին վրայ կը նստէր, և մինչեւ գիշեր անշարժ կը մնար անոր նայելով, իր մտքով փնտռտուքներուն մէջ ընկղմած։

Ցետոյ յանկարծ, երբ բոլոր ծիլերը ծնան արեւուն տաքութեան տակ, երբ հունձքերը սկսան դաշտերուն վրայ ածիլ, և ծառերը կանանչերիլ, երբ խնձորենիները պարտէզներուն մէջ կը վարդեին՝ վարդի բացուածքներու պէս և դաշտը կը բուրմունքէին, մեծ ու խորվքոտ յուզում մը զինքը գրաւեց։

Զէր կրնար նպաստ այլեւս, կ'երթար ու կու գար, օրը քսան անգամ դուրս կ'ելնէր ու կը մտնէր և ելքումն գաղարակներուն երկայնքովը հեռուն, կը թափառանչէր, ցաւի տեսակ մը անոնցի մէջ բորբոքելով։

Թաս խոտերու մէջ կծկուած մարդարտաձաղիկ, տերեւներու միջանցքներէն սողսկող արեւու ճառագայթ մը, փոսի մը մէջ լճացած ջուր մը՝ որուն մէջ երկնքին կապոյտը կը հայելանար, ալիքը կը վրդովէին, կը ցնցայուղէին և տիրոջը կը նշարժէին, իրեն հեռաւոր դղեակներու պարանոցներ կարեւոր դէպք մը կանխած էին և կամ անոր հետեւած։

Եւ յանառ ուշադրութեան մը ուժովը, յիշողութեան ճիգերովը, կեդրոնացուցած կամքովը յաղողեցաւ կենսագրեցաւ իր առաջին տարիներուն առջեւ, իր կիսքին հեռաւոր յիշատակները այնքան տարապայման դիւրութեամբ մը և տեսակ մը ցայտումով ի յայտ կու գային։

Բայց յոյզերդ տարիները իրեն կը թուէին կորուսի մառաւորդի մէջ և մէջ մէկու խառնակուսի։ և իրարու վրայէ ցատկել։ և տերի անվերջ կիսիպով՝ զլուխը օրագրին վրայ ծռած կը մնար՝ միայն ձգտեցուցած դէպի Երբեմնը։ առանց ինքզինքին բերուելու թէ այդ քառակոնին վրայ է որ այդքան յիշատակներ գտած է։

Սրահին մէկ ծայրէն միւս կ'երթար՝ զոր, վերջացած օրերու այս ցուցակները կը շրջապատէին՝ խաչի ծամբու մը պտուկներուն պէս։ Շուտափոյթ մը անոնցմէ մէկը ձեռք առած ի՝ ամ թուին վրայ կը նստէր, և մինչեւ գիշեր անշարժ կը մնար անոր նայելով, իր մտքով փնտռտուքներուն մէջ ընկղմած։

Ցետոյ յանկարծ, երբ բոլոր ծիլերը ծնան արեւուն տաքութեան տակ, երբ հունձքերը սկսան դաշտերուն վրայ ածիլ, և ծառերը կանանչերիլ, երբ խնձորենիները պարտէզներուն մէջ կը վարդեին՝ վարդի բացուածքներու պէս և դաշտը կը բուրմունքէին, մեծ ու խորվքոտ յուզում մը զինքը գրաւեց։

Զէր կրնար նպաստ այլեւս, կ'երթար ու կու գար, օրը քսան անգամ դուրս կ'ելնէր ու կը մտնէր և ելքումն գաղարակներուն երկայնքովը հեռուն, կը թափառանչէր, ցաւի տեսակ մը անոնցի մէջ բորբոքելով։

Թաս խոտերու մէջ կծկուած մարդարտաձաղիկ, տերեւներու միջանցքներէն սողսկող արեւու ճառագայթ մը, փոսի մը մէջ լճացած ջուր մը՝ որուն մէջ երկնքին կապոյտը կը հայելանար, ալիքը կը վրդովէին, կը ցնցայուղէին և տիրոջը կը նշարժէին, իրեն հեռաւոր դղեակներու պարանոցներ գալով, որպէս յուզումներուն ալիքներուն ալիքը իր աղջիկութեան՝ ծիր դաշտերուն մէջ գիրուզէր։

Միւնոն ցնցումներով սարսռացած էր, միւնոնն քաղցրութիւնն ու վրդովիչ արբշկումը ըմբռնուած էր գաղջ ծիրերուն, կրը ապագային կը սպասէր։ Նորէն կը վայէր բոլոր սոսնք հիմա՝ որ ապագան փակ էր։ Սրտին մէջ ուրախութիւն կը զգար, բայց միւնոն սանն կը տառապէր, որպէս թէ վերապրթնալ ընութեան յաւիտենական նախանութիւնը իր չորցած մարմին, իր սառած արիւնին՝ ընկճուած հոգին ներս թափանցելով, նուրբ ու դանդաղ, հրապոյր մը մնայն կրնար բերել։

Բայց կը թուէր իրեն թէ անոնց բան քիչ մը փոխուած ըլլալու էր իր շուրջը։ Արեւը նուազ տաք կ'ընէր քան իր երիտասարդութեանատեն, երկինքը քիչ մը նուազ կապոյտ, խոտը քիչ մը նուազ կանանչ։ և ծաղիկները աւելի ուժգին և նուազ բուրմունքով։ Երբեք ան տեսնին պէս չէին գիտցիր։

(Շարունակի)

ՄՈՒՍԻԳԻ ՄԵՐԱԳԼՈՒԱՐԵԱՆ

Մէարիֆ նէզարէթի ճէլիլէսի Էվրադ գալէմի խուլէֆասընտան Հասան Թահսին էֆէնտի իլէ նօթա վէ ֆէնտի մուսիգի մուալլիմի Զուլֆեան Գրիգոր էֆէնտիլէր թարաֆընտան հէր օր պէշ կիլնասէ պիրի՝ մունթազամէն նէշր իսթիմէքտէ օլան էղհարը Ֆասիգի եաբիսա միւնթէզրպ չարդը վէ գանթ նօթասընդան իքրնանի ֆօրմանը նէշր իսթիմէշ պիր։ Պիրէրթանէ էսմնէլէրինի հավէսքարանը մուսիդիյէ թավսիյէ իսէրիդ։

Մահալը Ֆիրուսխթի Պապը Ալի ճաստէսինէ 23 նումէրօրու Իսթանպոլ քիթապչիլարնէսի, Մէրճանտա սոչբը Եղիա էֆէնտի վէ Խակի Զաքիթիէ ճասատէսինէ Սէֆա Ֆօնօկրանֆիանէսիյէ պաիր մահէլլէր պիր։

Էն ալա վէ նէֆիս իրէքտէն մամուլ ՊԱՖՐԱ վէ ՍՈՒՎԱՃԵ քաղաքլարը կալընդրը պիկար մէրգելլարընը մէմնուն էտէպիր։ Պու քաղաքլարդն ֆէվէքլէալատ միէսսէրիյէնիկ մուգաֆիլէրինին արթմասընա սէպէպ օլմըշ օլաքընդան, գաբագլարդն պէլուսնիստէքի սէֆիզ մէհրինէ վէ ալամէթի ֆարքագլը սայիրէյէ պէրգէթ օլմասը թավսիյէ ընդը։

26—56

ՔԻՄԻ ՊՈՒԼՄԱԼԸՍԸՆԸՋ

Աղղընդրդ գօգմամարդը, պէյնիրինդան խամանլըդուտար քիւլլէն արի գալմասընը արզու իսէր իսէնիզ Պաղչէ Գաբուսընտա Նիզամիէ գարտէոլը գաբչու քէօշէսինտէ 1 նումէրոլը մահալը քիսուսատա տիշ թաղիպի

ԽԱՉԻԿ ԺՈՒՄԿՈՔԼԵԱՆ ԷՖԷՆԴԻՆ

պուլմալըսընը։

Մուսիլէյէ Մէքթէպի Թրպիէի Շահանէտէն մէէրուն օլուպ, հէր պիր ազրը հիսպ իսթիքրազկէն սէր չէքմէքտէ մուսիսի պուլունարդը պիր իլաճ իլէ կալընը իլի աէֆիատա էն չէտիսա տիշ ադրլարընը քէսմէքտէ, «սքօրբիթոկիպի հէր նէվ ադշ էթի իսաթարքլարընը թէտավի իսթէքտէ էֆենտին էն սօն ճուսուլի իսդրէ ալէ նէվ վիճատա ալէսիլաղ իլէ տիշ ադարմագատա տրը։

Էնվայի թագամ չտիշ վէ չէնէ իսաբլընսաքի մէէարէթի քիսմիկէսի ուսում մուշթէրիլէրինին հիւանիւ թէվէճճուհէնիսէլ իսթէքտէ տիր։

Ճուսմա կիսդէրի մուալէնէիանէտէ բագար կիսմէրի տէ կէսիկ հաշատա Հասան ճասատէսինտէ, 15 նումէրոլը խանէսինէ միւրաճաաթ իսէն ֆուգարայը մէճմանէն թէտավի իսէր։ Սապահրդը սանա 1½ գուտար վէ ադշամրդը տուխի սաաթ 11ռէն սօնրա հէր Ղնագրի խանէսինտէ պուլունուր։

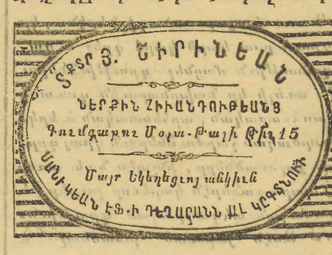

ԹԱՐԻԶ ՍԷՐԿԻԻ ՈՒՄՈՒՄԻՍԻ
1900

ՍԱՏԷ, ՄԷՔԻՆ, ՍԷՐԻ, ՀԱՅԻՑ
ԱՄԷՐԻԳԱՆԸՆ ԷՆ ՄԷՃՈՒՐ ՏԻՊԻՆ ՄԱՔԻՆԱՍԸ

ՆԻՒ-ՀՕՄ

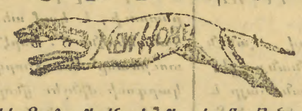

Մէզքիւր Սէրկիի Ումումիսինտէ Ֆիւքեաֆիթը՝ HORS CONCOUR բէգապէթիպ դարանմըշ տը։

Էն ուգաղ թէֆէրրուաթընա գառար էմսալընա թէվէֆֆիւգ իսէր

Թիւրքիա իլիւն էէկիանէ ամէնքասը Ց. Կ. ՄԻԱՆԵԱՆ էվլատարը

Մէզքէզի ֆիրուսխթը Սթամբոլտա, Պահճէ Գարաբուրնատա, Համիտիյէ ճասատէսի, Ն° 7 Թրանսիէ խանթը իսդէրինտէ

ՇԻՊԼԷԼԷՐ Իզմիրտէ՝ Սիլիվրիտէ, Սէֆիսն Գարահիսարտա վէ սաիրէ Թամամ վէ ֆօյրէթմէսի մէճճանէյն տիր

ՌԻՔՍԱԴԷՐՆ

ԲԱՐԼԱՍԷՆԹՕՆԷՆ ԿԱՌԱՐԸ ՄԱԽՍՈՒՍԸՅԼԱ ՖՈՐՕՆԹՕ ՎԷ ԼՕՆՏՐԱՍ
1851Տէ ԹԷՔՍԻՍ ՕՂՈՒՆՄԸՂԸ
ԵԱՆԿԸՆԱ ԳԱՐՃԸ ԻՆՍԻԼԻՋ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԳՈՒՄԲԱՆԵԱՍԸ

Թաղմին օղէանա դիյանլարընը մէճմուի	ինկ. լիրա	6,000,000
Մէվճուտ ադչէ վէ հասըլմիշը սէնէլիյէ	» »	1,250,000
Քեսմիլէն թէկտիյէ օլունմաշ սերմայէ	» »	410,000

Թուրքիա չիսպէսինին միւտիրիշամամիտիր. ԴԱՆԻԷԼ ԱՍՏՈՒԱՆԱՏՈՒՐ
Իսթանպոլ, Պահճէ Գարա, Ամամիտաի Խան, Ն° 20, 21, 22։

Թաշրալարտա իշկիւզար վէ միւթէպէր ամէնթէլէր արանըլմագտա տրը

ԻԼԻՆԱՐ.— Շէֆերիմիզին էկ հասրգի Ֆրանսայի վէ Ամէրիկա գումանիալարընը սէրմայէսի հասալարընը նիսպէթէն 100 % զիադէ հարամ ուէսիմլերընդի 125 % տիր։ Իմէ պու հաղիգատ ուէսիմլերն բաղկանէրինէ թէքզիմիգ իսթիմէյէ էն պէօյուք թէէ նամ տրը։

Հէր էյյամ գանանգարան սրհէթէ էլլընտրդրը կիսիվ, պիկարա քեսրարդնն նամախ Ֆանիի օլմարընա լիմնա էտիվդ։ Տիրի է ՊՕՆ վէ ՊԷՅԱՁ ԳԱՊԸ ՊՕՆ նամը իլէ սիկարա քեսրարընը թավսիյէ իսէրիզ։

22—50

ՏՕՔԹՕՐ ՁՕՊԱՆՕՂԼՈՒ

Մուսիլէյէ փարիստէ միւսուէթը մէտիսէ էֆրադը սահիրի վէ ճասասարէ քէսի իսթիսան իսլէյուպ սարաչէ ըսրաղմա, իսթէրիգա կարամ պաչ ադրը, նիրզիսլ, ուդդուսուզլուգ, մէյդուսա կէզմէնէք, չօճուգլարդն խորար թուքամամարը վէ էնամի սինիրասաթարդլարընը էյէկիրիգ իլէ թէտավի իյլէսուրի կիսի միսէք գուլարը, վէ մէսէլ սուլուսնն արթմասը վէ էքսիրիգներ պազարագ, գէզպ, ադ վէ գարաճիկէր վէ պիւրիմէ էմրադը սահիրի սաբրէի ֆէնտը թրպրդն էն սօն քէշֆիմիր իսդրէ կիսն սահասանէ ծէյլէնէ գանար իստանպուլա օղէիրէր պաչնտա (Պայազիտ) վէ ուզուն չարչնտա (Մէրիտի) էճզահանէլէրինտէ վէ էօյլէնէն սօնրա, պէյ օղլու ճասաբէի քէպիրտէ Օտիոն թէաթրօսու գարչուսընտա 165 նումէրօրու Մուսիկէխանէի խուսուսիէսինտէ միւրաճաաթ իսէն խասթէկէմար դասրալ իսէր։ Մուսիկէխանէի խուսուսիէսինտէ հէր նէվ ֆէեսալիի էլէքթրիկի վէ էլէքթրիկ պանէօսու մէվճուտ տուր։

ԱՖԻՖԷԼԷՐ

ԴԵՂԱՀԱՏՔ ԱՓԻՅԷԹ

Պնդութեան ենթակայ եղողները եթէ ժամանակին չը դարմանուին, գանուսարէիրօրէն անոր հետեւանք վատ թունաւորման պիտի ենթարկուին որովհետեւ, բնականի դէմ՝ նիրոյ սատմբին և աղիքներուն մէջ մնացած ուտելիքները հիսանակ մարսուելով մնալով տալու ընդհակառակը թունաւոր մէք՝ բոլոր յառաջ բերելով արիւնը կ'ապականին և ախորժակի պակասութիւն, գլխուցաւ ու պոյտ, դժուարամարսութիւն, բերնի հոտ, տեսաւոտութիւն (պատուր որովայնի ուռեցք, խիթ (սանը), սիրտ խառնուուք, ախի խաւարում, և այլն հիւանդութիւններ յառաջ կը բերին։ Մայրաքաղաքիս առաջնակարգ դեղագործներէն Անտոն Գոլոյեան էֆէնտիի հնարած և Կայսերական Բժշկական Ժողովէն արտօնուած «Ափիֆէլ» դեղահանդերան գործածութիւնը վերոյիշեալ ախտերէն բոլորովին ազատ կը պահէ, լուծողութիւնը կը դիւրացնէ և գասանքն ու աղիքները զօրացնելով կուսայ անոնց կանոնաւոր և բնական վիճակ մը տալ և միշտ լուծողական դեղեր առնելու պէտք չի ձգեր։

Ընդհանուր Վաճառատեղին է Կ. Պոլիս Ճըղալ օղլու Սարը գէնարանը։ Կը ծախուի նաև Պահճէ Գարու Քիւչիւքեան-Մարգեան և Մէրճանթեան նեղարանները և Դալաթիա Մատէլլայի գեղարանները։

ՏՈՒՓԸ (5) ԴՈՒՀԵԿԱՆ Ի

Գուառներէն մեծաքանակ և փոքրաքանակ յանձնարարութիւնք կ'ընդունուին։

Հրատարակուեցաւ
ՓԻԼԻՊՈՓՈՍՅԱՆ ԱՇԱԿԵՐՏԸ
Հոգեբանական վէպ
Հեղինակ Բօլ Պուրէ
Թարգմանեց Ռուբէն Զէքրէ-Սարգիս
Գինը 6 ղրուշ
340 էջ ոսկեծալ

Վստահ ենք որ այսքան գրեթէ մատչելի գնով հայերէնի թարգմանելու այդ հրապուրակութիւնը ընթերցող հասարակութեան կողմէ արժանի ընդունելութիւն պիտի գտնէ, որում համար հեղինակին և թարգմանին անունները արդէն գրաւականներ են։

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԷՖ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ

Մուսիլէյէ ան պիր սէնէ մուգանատէր, Մէքթէպի Հուգուգը Շահանէտէն պա չահատէրմամէ, խուրուճ իրմիր, վէ զանիէթ ու իսթիգամէթիյէ հէր քէսմիհիանա թէվէճճիհ վէ էնտիքթիսի գազանմըշ, երպանը նամուս վէ լիյազաթիան վէ պիրինճի սընրի տավա վէքիլլէրինտէն մատուրի պիր զաթ տրը։

Գէնարալլերի՝ հէր նէվ Շէրի, Հուգուգ, ճէզա վէ Թիճարէթ տավալարընը ատէրճէտ իսէր։

Պիր մէպլաղը մաքսամ մուգատիլիսնտէ ալրը այլուգ վէ սէհէլիք ապտէ գայա վէ գաղու իսէր։

Տավալարը հագգընտա մէճճանէն մալիսմամ արմագ իսթէնէնլէրէ պէյտան ը ջէյ վէ իրիսաք մալիսմամանա գաբընմա։ Էքսէր ֆավալարտան քէչին իսճրէթ ալմասընդ կիսի, բէք չօպլարընտա սուլէն թէսվիյէտէ գուսուր էդէմէզ։ Սապահլարը ծաաթ 2—6էա վէ ագշամլարը տաթի 9—11է գառար եաղբանանէսինտէ սուլունուր։

Իսաբէխանէսի՝ Պապը Ալի ճաստէսինտէ Մուսուլխանընտա 6 վէ 7 նումէրօրը օտալար տրը։

Տէր և Տնօրէն
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԴԱՅՍԷՐԵԱՆ